

SJØLUND ET PARADIS PÅ JORD

På vejen imellem Helsingør og Hornbæk ligger Hellebæk. Her ligger der et lille paradys, skjult bag hækken mod Strandvejen og hævet 18 meter over Øresund. Godt gemt og godt beskyttet mod nordlige og vestlige vinde fra Kattegat og Øresund. Her ligger Sjølundsparken. Det er en boligbebyggelse der sidste år fejrede sin 40 års fødselsdag efter det blev færdigt i 1978.

*Tekst & fotos af Thorsten Rasmussen
Luftfoto: Jens V. Nielsen*

Før bebyggelsen opstod, var der en stor villa, ja nærmest et lille slot, i en stor park med en pragtfuld udsigt over Øresund. Der var en sø, masser af Rhododendron, mange store træer og en allé, beliggende tæt op til Teglstrup Hegn.

Hellebæk har eksisteret i næsten 500 år. Hammermøllen midt i skoven blev grundlagt af Christian IV i 1598.

Møllen udnyttede et system af søer, damme, sluser og kanaler, som Frederik II havde etableret i 1500-tallet. For at kunne brødføde arbejdsstyrken, som byggede Kronborg, havde Frederik II i 1576 anlagt en vanddreven kornmølle ved Hellebæk. Christian 4.'s hammermølle producerede bl.a. jerngitre, søm, nagler og våben. Til anlægget hørte også en kobbermølle og et kanonstøberi, som var i drift indtil 1630.

Igenom 1600- og 1700-tallet var værket i perioder statsejet, i andre perioder drevet af forskellige private. I 1688 besluttes det at anlægge en geværfabrik, og våben blev derefter hovedproduktionen.

Geværfabrikken var i drift frem til 1870.

I dag er Hammermøllen et yndet udflugtssted med museum og café.

Det naturskønne område blev hurtigt et sommeropholdssted, som blev besøgt af "landliggere", ligesom området tiltrak de

fleste af vore guldaldermalere. Blandt de kendte var skuespillerinde og forfatter Johanne Louise Heiberg, som boede på Hellebæk Kro for første gang i 1847.

Også H.C. Andersen har besøgt Hellebæk flere gange, men han brød sig ikke om nordkysten på grund af vejret. Han blev altid forkølet og han truede med at skrive et eventyr og henlægge scenen til "Feberkysten, Dødssejlernes Red, Vindenes Hjørne, Doctoreernes Levevej, det sjællandske Grønland".

Tankerne omkring Sjølundsparken

Grosserer Adolf Hamann opførte i 1879 sit store "Slot" på grunden, som omfattede 10 tønder land mellem Strandvejen og skoven og med Klædefabrikken som nabo mod nord, hvor broderen Gustav Hamann var direktør. Hamann havde også anlagt en prægtig have på det store område. Efter Grosserer Hamann's død, solgte familien i 1918 området til Admiral Wilhelm Malthe-Bruun, der omdøbte villaen til Sophienholm.

Senere overtog sønnen, kaptajn i flåden og chargé d'affaires, V.U. Malthe-Bruun villaen. Han ofrede ikke mange penge på vedligeholdelse af huset og haven.

Efter Mathe-Bruun's død i 1969, blev Sophienholm overtaget af ØK, og i 1971 blev den ubeboede og forfaldne villa besat af slumstormere.

Besættelsen blev meget kort, kun nogle få dage, hvorefter villaen blev jævnet med jorden.

Skibsreder Ole Lauritzen overtog herefter den store grund. Hvad han ville med denne grund, vidste han ikke, men han havde været mange gange i Port Grimaud i Sydfrankrig, og beundrede husene der. Han forestillede sig at man kunne bebygge grunden med noget lignende.

I forbindelse med Sjølundsparkens 25 års fødselsdag, skrev Ole Lauritzen følgende:

"Jeg søgte at virkeliggøre mine ideer og købte fra ØK det areal ved Hellebæk, som nu Sjølund ligger på. Jeg fik forskellige berømte arkitekters forslag, men ingen var rimeligt nær det ønskede. En dag var jeg til min ørelæge og sad i venteværelset, da en ung fyr kom hen til mig og spurgte om jeg ikke var Ole Lauritzen, og om jeg ikke havde lyst til at virkeliggøre de tanker, jeg havde fremført.

Jeg måtte indrømme, at det var mig, og jeg fortalte Boje Lundgaard om mit areal, som han senere gav mig en skitse til at bebygge. Bente, han og jeg brugte vel 2 år til at gå omkring på grunden og se hvor solen gav lys, hvor den gik op og ned på forskellige tidspunkter. Det var meget skønne tider. Som bekendt byggede jeg det ikke, det gjorde en modig entreprenør, som købte projektet af mig."

Bebyggelsen Sjølundsparken realiseres

Det var således A/S Nordgrund der overtog grunden, og de lod Boje Lundgaard og hans kone Bente Aude samt landskabsarkitekten Svend Kierkegaard fortsætte med at tegne den bebyggelse som vi ser i dag, med 74 huse der varierer i størrelse fra 116-166 m². Der er 15 forskellige hustyper samt spejlvendte typer heraf.

Der er huse i en etage samt i en etage med 70 cm forskydning således at den ene halvdel af huset ligger lavere. Der er huse i to etager samt i to etager hvor der er en forskydning på 125 cm så huset næsten opleves med 4 etager.

Den gamle park med søen og de mange træer har mere eller mindre bestemt bebyggelsesplanen for Sjølundsparken. Husene er indpasset som perler på en snor i op til 4 huse der er bygget sammen. Området er bilfrit. Man parkerer sin bil i udkanten af bebyggelsen og går til sin bolig – ikke ad lige rette linier, men ad slyngede stier, som i de gamle sydeuropæiske landsbyer, der følger bebyggelsen, og hver gang man skifter retning, er der noget nyt og smukt at se på. Man oplever årstidernes og lysets skiftet og nye oplevelser venter omkring det næste hjørne.

Hvert enkelt hus har sin egen lille have foran og bagved. Haverne grænser op til det fælles stisystem på den ene side og til den store åbne fælles park på den anden side.

Husene fremstår med enkle, robuste materialer, som vandskurede teglstensgavle, sorte klinkbyggede træfacader og gule vingetagsten.

Det er et overbevisende boligmiljø der indeholder en stor herlighedsværdi hvor beboernes trivsel er i højsædet.

Der bliver passet godt på bebyggelsen. Grundejerforeningen har sammensat et tinglyst regelsæt for hvad man må og især ikke må. Husenes farver skal bibeholdes og facadernes må ikke ændres uden Grundejerforeningens godkendelse. Parken passes og plejes af en fuldtidsansat gartner og omfanget af hans arbejde bestemmes ligeledes af Grundejerforeningen. Sjølundsparken er et eftertragtet mål for arkitektstuderende fra hele verden. På grund af den meget fine bebyggelsesplan, indgår den på mange arkitektskoler som et lærestykke i planlægning af den ideelle måde at bo på.

Bebyggelsen var arkitekt Boje Lundgaard's (1943-2004) første projekt som selvstændig arkitekt. Sidenhen blev det til mange store byggerier fra hans hånd, blandt de mest kendte er Tietgenkollegiet ved siden af DR-byen og Skuespilhuset på Kvæsthusbroen i København.

